

Seat No. : _____

ZB-101

April-2014

B.A. (Sem.-IV)

CC-211 : સંસ્કૃત

(ઉત્તરરામચરિત)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) નીચેનામાંથી કોઈ એક વિશે નોંધ લખો : 7

Write a note on any **one** of the following :

(1) અષ્ટાવક્રપ્રસંગ:

(2) ચિત્રદર્શનપ્રસંગ:

(B) નીચેનામાંથી કોઈ એક વિશે નોંધ લખો : 7

Write a note on any **one** of the following :

(1) દ્વિતીય અઙ્કસ્ય શુદ્ધવિષ્કમ્બક: ।

(2) શમ્બૂકવધપ્રસંગ: ।

2. (A) છાયા અંક ભવભૂતિની પ્રયોગલક્ષી નાટ્યકલાનો ઉત્તમ નમૂનો છે. - ચર્ચો. 7

छायाङ्क is the best example of Bhavabhuti's art of dramatics' – Discuss.

અથવા/OR

નાટકના ચતુર્થ અંકમાં પ્રયોજાયેલ નાટ્ય પ્રયોગોની ચર્ચા કરો.

Discuss the elements of stage ability used in 4th act of play.

(B) ઉત્તરરામચરિતના સુખાન્ત વિષે વિભિન્ન વિદ્વાનોએ આપેલ મતોની ચર્ચા કરો. 7

Discuss various opinions regarding the happy ending of the play उत्तररामचरितम्.

અથવા/OR

ઉત્તરરામચરિત નાટકના સુખાન્ત બીજ નાટકના આરંભથી જ રોપાંચાં છે. - આ વિધાન ચર્ચો.

'The happy ending of the play can be seen from the very beginning of the play.' – Discuss.

3. નીચેનામાંથી ગમે તે ચારના જવાબ લખો :

Answer any **four** of the following :

(1) અનુવાદ કરો.

Translate the following verse.

વિશ્વંભરા ભગવતી ભવનીમસૂત
રાજાપ્રજાપતિસમો જનકઃ પિતા તે ।
તેષાં વધૂસ્ત્વમસિ નન્દિનિ પાર્થિવાનાં
યેષાં કુલેષુ સવિતા ચ ગુરુવ્યં ચ ॥

(2) અનુવાદ કરો.

Translate the following verse.

હે હસ્ત દક્ષિણ મૃતસ્ય શિશોર્દ્વિજસ્ય
જીવાતવે વિસૃજ શૂદ્રમુનો કૃપાણમ્ ।
રામસ્ય બાહુરસિ નિર્ભરગર્ભચિન્ન
સીતા વિવાસનપટોઃ કરુણા કુતસ્તે ॥

(3) સસન્દર્ભ સમજાવો.

Explain with reference to context.

યથા સ્ત્રીણાં તથા વાચાં સાધુત્વે દુર્જનો જનઃ ।

(4) સસન્દર્ભ સમજાવો.

Explain with reference to context.

પ્રભવતિ શુચિર્બિમ્બોદ્ગ્રાહે મણિર્ન મૃદાં ચયઃ ।

(5) તમસા અને મુરલાના સંવાદ વિષે નોંધ લખો.

Write a note on 'તમસા-મુરલા સંવાદઃ'

(6) ગર્ભાંક દૃશ્યના મહત્ત્વ વિશે નોંધ લખો.

Write a note on the importance of ગર્ભાંક દૃશ્ય.

4. નીચેનામાંથી ગમે તે છ પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો :

Answer any **six** of the following :

(1) ભવભૂતિની નાટ્યકૃતિઓના નામ જણાવો.

Name the dramas of Bhavabhuti.

(2) ભવભૂતિના માતા-પિતાનાં નામ જણાવો.

Name the parents of Bhavabhuti.

- (3) ક્યુકીએ રામને મહારાજ ને બદલે રામભદ્ર એવું સંબોધન કર્યું ત્યારે રામે તેમને શું કહ્યું ?
When कञ्चुकी addressed Rama as रामभद्र instead of महाराज, what reply did Rama give ?
- (4) “પ્રજાના આરાધન માટે સીતાને પણ ત્યજી દેતાં મને દુઃખ નહીં થાય” એમ રામ કહે છે ત્યારે સીતા રામને માટે કેવો ભાવ અનુભવે છે ?
What kind of feelings Sita feels when Rama says that “He is ready to leave Sita for the sake of rearing his people ?”
- (5) કુલગુરુ વસિષ્ઠે રામને માટે શો સંદેશો મોકલ્યો છે ?
Which message has been sent by कुलगुरु वसिष्ठ to Rama ?
- (6) આત્રેયી દંડકારણ્યમાં શા માટે આવી છે ?
Why did Atreyi come to दण्डकारण्य ?
- (7) લોકોત્તર પુરુષોનાં ચિત્ત કોના જેવાં હોય છે ?
What kind of चित्त the super humans have ?
- (8) વાલ્મીકિના આશ્રમમાં તાપસોના અનધ્યાયનું કારણ શું છે ?
What is the reason of study break of तापस students in Valmiki’s hermitage ?
- (9) લવે યજ્ઞના અશ્વનું અપહરણ શા માટે કર્યું ?
Why did Lava Kidnap the horse of यज्ञ ?

5. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો :

7

Answer shortly of the following :

- (1) ભવભૂતિ ઉત્તરરામચરિતના આરંભમાં કોને નમસ્કાર કરે છે ?
To whom Bhavabhuti salutes in the beginning of Uttar Ramacharitam ?
- (2) લવ અને કુશને કયાં અસ્ત્રો જન્મથી સિદ્ધ છે ?
Which weapons Lava and Kusha have since their birth ?
- (3) દશરથની પુત્રીનું નામ શું હતું ?
Name the daughter of Dasharatha.
- (4) ઋષ્યશૃંગ કોના પુત્ર હતા ?
Whose son was ऋष्यशृंग ?
- (5) પ્રજામાં અકાળ મૃત્યુ થાય, તે _____ નો દોષ ગણાય, એમ રામ માનતા હતા.
Premature death in the people, is fault of _____ as Rama belived.
- (6) શમ્બૂક નામનો શૂદ્ર _____ પીતો હતો.
शम्बूक used to drink _____.
- (7) અશ્વમેધના અશ્વના રક્ષકોનો નેતા _____ હતો.
_____ was the leader of the protectors of the horse of अश्वमेघ.

(B) જોડકાં જોડો.

7

Match the following words.

(1) ભગવાન્ મૈત્રાવરુણિ:	(ક) ડર્મિલા
(2) વૈદેહી	(ખ) સારથિ:
(3) સુમન્ત્ર:	(ગ) સીતા
(4) જમદગ્નિપુત્ર:	(ઘ) વસિષ્ઠ:
(5) પ્રાચેતસ:	(ઙ) વાલ્મીકિ:
(6) વનદેવતા	(ચ) પરશુરામ:
(7) લક્ષ્મણ પત્ની	(છ) વાસન્તી
-